

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાત હાઈકોર્ટમાં

ટેક્સ અપીલ નંબર ૪૪૮/૨૦૦૦

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એમ. આર. શાહ

સહી/—

તથા

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે. જે. ઠાકર

સહી/—

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટ્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?	હા
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર	ના

	પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	
પ	શું સિવિલ જજને પરિપત્રિત કરવામાં આવે કે કેમ?	ના

=====

આસિસ્ટન્ટ સી. આઈ. ટી.અપીલકર્તા(ઓ)

વિરુદ્ધ

મીનુભાઈ ડી. ઈરાનીસામાવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

મિસ્ટર સુધીર એમ. મહેતા, એડવોકેટ, અપીલકર્તા(ઓ) નંબર ૧ તરફે

નિયમ બજાવેલ, સામાવાળા(ઓ) નંબર ૧ તરફે

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એમ. આર. શાહ

તથા

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે. જે. ઠાકર

તારીખ: ૧૦/૦૬/૨૦૧૪

મૌખિક ચુકાદો

(દ્વારા: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એમ. આર. શાહ)

[૧.૦] વિદ્વાન ઇન્કમ ટેક્સ એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ, અમદાવાદ (જે હવે પછી "સદર ટ્રિબ્યુનલ" તરીકે ઉલ્લેખિત છે) દ્વારા આઈ.ટી.એ. નંબર ૧/૨૦૦૦ માં આકારણી વર્ષ ૧૯૮૮-૮૯ થી ૧૯૯૭-૯૮ માટેના બ્લોક પીરિયડના સંબંધમાં પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૦૪/૦૭/૨૦૦૦ ના વાદગ્રસ્ત હુકમથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ થઈને, અપીલકર્તા-રેવન્યુએ કાયદાના નીચેના મહત્વના પ્રશ્નો ઉઠાવીને હાલની ટેક્સ અપીલ દાખલ કરેલ છે:

(એ) શું એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ કાયદામાં અને હકીકતો પર એ નિર્દેશ આપવામાં યોગ્ય છે કે અસસી દ્વારા મેળવવામાં આવેલ પગારની આવક, જોકે અધોષિત આવકના રિટર્નમાં જાહેર કરવામાં આવી હોવા છતાં, કલમ ૧૫૮બીબી(૧)(સી) ની જોગવાઈઓ હોવા છતાં પણ, આવી પગારની આવક દર્શાવતું આવકનું કોઈ રિટર્ન ક્યારેય ફાઈલ કરવામાં આવ્યું ન હોવા છતાં, પગારની આવક પર અધોષિત આવક તરીકે ૬૦% ના દરે ટેક્સ વસૂલવા માટે તેને અધોષિત આવક તરીકે ગણી શકાય નહીં?

(બી) શું એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ કાયદામાં અને હકીકતો પર અસસી દ્વારા બ્લોક પીરિયડના રિટર્નમાં જાહેર કરવામાં આવેલ પગારની આવકને બાકાત રાખવામાં યોગ્ય છે?

(સી) શું એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ કાયદામાં અને હકીકતો પર કોઈ પુરાવા વિના

રૂ. ૧,૮૮,૮૮૪/- ના બિનહિસાબી રોકાણના કારણે કરવામાં આવેલ

ઉમેરાને ઘટાડીને રૂ. ૩૫,૦૦૦/- કરવામાં યોગ્ય છે?

[૨.૦] હાલની ટેક્સ અપીલ તરફ દોરી જતી હકીકતો ટૂંકમાં નીચે મુજબ છે:

[૨.૧] અસસી જૂન, ૧૯૯૫ થી મેસર્સ ખેમાણી ડિસ્ટિલરી પ્રાઇવેટ લિમિટેડ, રીંગાવાડા, કચીગામ રોડ, દમણ ખાતે વર્ક્સ મેનેજર તરીકે કામ કરતા હતા. જોકે, બ્લોક પીરિયડમાં સમાવિષ્ટ ૦૧/૦૪/૧૯૮૭ થી ૩૧/૦૩/૧૯૯૫ સુધી અસસી ઝંડુ ફાર્માસ્યુટિકલ વર્ક્સ લિમિટેડ, મુંબઈ ખાતે ચીફ એન્જિનિયર તરીકે નોકરીમાં હતા. અસસીએ બ્લોક પીરિયડ દરમિયાન ટેક્સપાત્ર આવક હોવા છતાં ક્યારેય તેમના આવકના રિટર્ન ફાઈલ કર્યા ન હતા. તારીખ ૨૦/૦૮/૧૯૯૭ ના રોજ સમગ્ર ખેમાણી ગ્રુપના કેસમાં સર્ચ અને સીઝરની કાર્યવાહી હાથ ધરવામાં આવી હતી અને પરિણામે ૨૦/૦૮/૧૯૯૭ ના રોજ અસસીના રહેઠાણે પણ સર્ચ કરવામાં આવ્યું હતું. સર્ચ દરમિયાન, રૂ. ૮૪,૫૦૦/- રોકડા અને રૂ. ૨,૨૯,૮૦૪/- ના દાગીના મળી આવ્યા હતા, જેમાંથી રૂ. ૫૦,૦૦૦/- રોકડા જપ્ત કરવામાં આવ્યા હતા. સર્ચ દરમિયાન, અસસી પાસે ફિક્સ્ડ ડિપોઝિટ અને અન્ય જામીનગીરીઓમાં રૂ. ૧૨,૨૫,૪૦૦/- નું રોકાણ હોવાનું પણ જાણવા મળ્યું હતું.

[૨.૨] સર્ચ પછી, અસસીએ ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટની સલાહ લીધી અને તેમને સલાહ આપવામાં આવી કે અસસીએ તેમની પગારની આવક અને વ્યાજની આવકમાંથી એફ.ડી.આર. વગેરેમાં રોકાણ કર્યું હોવાથી, જેને જાણીતા સ્ત્રોત ગણી શકાય, તેથી પગાર અને અન્ય સ્ત્રોતોની આવકને અઘોષિત આવક તરીકે ગણી શકાય નહીં. તે મુજબ, અસસીએ આકારણી વર્ષ ૧૯૯૬-૯૭ અને ૧૯૯૭-૯૮ માટે ઇન્કમ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૬૧ (જે હવે પછી "એક્ટ" તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની કલમ ૧૩૯(જ) હેઠળ ૩૦/૦૯/૧૯૯૭ ના રોજ પગાર અને અન્ય સ્ત્રોતોની આવકને સામાન્ય આવક ગણીને આવકનું નિયમિત રિટર્ન ફાઈલ કર્યું. સદર એક્ટની કલમ ૧૫૮બીસી હેઠળ આકારણી અધિકારીએ નોટિસ જારી કરી જેની અસસી પર ૦૯/૧૦/૧૯૯૭ ના રોજ બજવાણી કરવામાં આવી. સદર નોટિસના જવાબમાં, અસસીએ ૨૪/૧૧/૧૯૯૭ ના રોજ બ્લોક પીરિયડ માટે રૂ. ૧૩,૬૪,૯૫૪/- ની અઘોષિત આવક દર્શાવતું ફોર્મ નંબર ૨બી માં રિટર્ન ફાઈલ કર્યું અને આ આવક પર ૬૦% ના દરે પૂરો ટેક્સ ચૂકવ્યો. જોકે, આકારણી અધિકારી દ્વારા અસસીએ અઘોષિત આવકના રિટર્નમાં જાહેર કરેલ પગાર અને વ્યાજ/ડિવિડન્ડની આવકમાં અન્ય અમુક ઉમેરાઓ કરીને કુલ રૂ. ૧૮,૩૩,૭૭૧/- ની આવક પર આકારણી કરવામાં આવી હતી. આકારણી અધિકારીએ આકારણી વર્ષ ૧૯૯૬-૯૭ અને ૧૯૯૭-૯૮ ના રોજ કલમ ૧૩૯(જ) હેઠળ ફાઈલ કરવામાં આવેલ આવકના રિટર્નને પણ અમાન્ય ગણ્યા કારણ કે તેમણે આ આકારણી વર્ષોની સમગ્ર આવકની આકારણી અઘોષિત

આવકની આકારણીમાં કરી હતી. જોકે, આકારણી અધિકારીએ અધોષિત આવકની આકારણી સામે આકારણી વર્ષ ૧૯૯૬-૯૭ અને ૧૯૯૭-૯૮ માટે ચેપ્ટર ૬એ હેઠળ કપાત, કલમ ૮૮ હેઠળ રિબેટ અને પગારમાંથી ટી.ડી.એસ. અને કલમ ૧૪૯એ હેઠળ ચૂકવેલ સેલ્ફ એસેસમેન્ટ ટેક્સની મંજૂરી આપી હતી.

[૨.૩] અસસીએ સી.આઈ.ટી.(એ) સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી હતી પરંતુ તેમણે અસસી દ્વારા મેળવવામાં આવેલ પગારની આવકની આકારણી સંબંધિત ગ્રાઉન્ડ ઉઠાવ્યું ન હતું, જે અસસી દ્વારા વધુ પડતી સાવચેતીના ભાગરૂપે અધોષિત આવકના રિટર્નમાં જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું. અસસીનો એવો અભિપ્રાય હતો કે પગારની આવકને અધોષિત આવક તરીકે ગણી શકાય નહીં કારણ કે એમ્પ્લોયર દ્વારા પગારમાંથી ટી.ડી.એસ. કાપવામાં આવ્યો હતો અને સદર એક્ટની કલમ ૨૦૬ હેઠળ જરૂરીયાત મુજબ એમ્પ્લોયર દ્વારા ઇન્કમ ટેક્સ ડિપાર્ટમેન્ટ પાસે ફોર્મ નંબર ૨૪ ફાઈલ કરવામાં આવ્યું હતું. અસસીએ જમ કરાયેલ રોકડ તેમજ એફ.ડી.આર. માં કથિત બિનહિસાબી રોકાણ તેમજ કથિત ઓછા ઘરગથ્થુ ખર્ચના કારણે અધોષિત આવકમાં કરવામાં આવેલ ઉમેરાના સંબંધમાં અન્ય અમુક ગ્રાઉન્ડ્સ ઉઠાવ્યા હતા જે વિદ્વાન સી.આઈ.ટી.(એ) દ્વારા તેમના તારીખ ૧૩/૧૨/૧૯૯૯ ના હુકમથી ફગાવી દેવામાં આવ્યા હતા.

[૨.૪] વિદ્વાન સી.આઈ.ટી.(એ) દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ હુકમથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ થઈને, અસસીએ વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી અને વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે સદર અપીલ મંજૂર કરી

એવું ઠરાવીને અને નિર્દેશ આપીને કે અસસી દ્વારા મેળવવામાં આવેલ પગારની આવકને સદર એક્ટના પ્રકરણ ૧૪-બી હેઠળની કલમ ૧૫૮બી(બી) ના અર્થમાં "અઘોષિત આવક" તરીકે ગણી શકાય નહીં અને રૂ. ૧,૮૮,૮૮૪/- ના બિનહિસાબી રોકાણના ઉમેરાને પણ ઘટાડીને રૂ. ૩૫,૦૦૦/- કર્યો.

[૨.૫] વિજ્ઞાન ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને એવોર્ડથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ થઈને રેવન્યુએ કાયદાના નીચેના મહત્વના પ્રશ્નો પર વિચાર કરવા માટે હાલની ટેક્સ અપીલ દાખલ કરેલ છે.

(એ) શું એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ કાયદામાં અને હકીકતો પર એ નિર્દેશ આપવામાં યોગ્ય છે કે અસસી દ્વારા મેળવવામાં આવેલ પગારની આવક, જોકે અઘોષિત આવકના રિટર્નમાં જાહેર કરવામાં આવી હોવા છતાં, કલમ ૧૫૮બીબી(૧)(સી) ની જોગવાઈઓ હોવા છતાં પણ, આવી પગારની આવક દર્શાવતું આવકનું કોઈ રિટર્ન ક્યારેય ફાઈલ કરવામાં આવ્યું ન હોવા છતાં, પગારની આવક પર અઘોષિત આવક તરીકે ૬૦% ના દરે ટેક્સ વસૂલવા માટે તેને અઘોષિત આવક તરીકે ગણી શકાય નહીં?

(બી) શું એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ કાયદામાં અને હકીકતો પર અસસી દ્વારા બ્લોક પીરિયડના રિટર્નમાં જાહેર કરવામાં આવેલ પગારની આવકને બાકાત રાખવામાં યોગ્ય છે?

(સી) શું એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ કાયદામાં અને હકીકતો પર કોઈ પુરાવા વિના

રૂ. ૧,૮૮,૮૮૪/- ના બિનહિસાબી રોકાણના કારણે કરવામાં આવેલ

ઉમેરાને ઘટાડીને રૂ. ૩૫,૦૦૦/- કરવામાં યોગ્ય છે?

[૩.૦] અપીલકર્તા તરફે હાજર રહેલા વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી સુધીર મહેતાએ ભારપૂર્વક રજૂઆત કરી છે કે વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે અસસી દ્વારા મેળવવામાં આવેલ પગારની આવકની બિન-જાહેરાતને સદર એક્ટના પ્રકરણ ૧૪-બી હેઠળની કલમ ૧૫૮બી(બી) ના અર્થમાં "અઘોષિત આવક" તરીકે ન ગણીને ગંભીર ભૂલ કરી છે, એ કારણોસર કે પગારની ઉપરોક્ત રકમ પર ટી.ડી.એસ. કાપવામાં આવ્યો હતો. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે આસિસ્ટન્ટ કમિશનર ઓફ ઇન્કમ ટેક્સ વિરુદ્ધ એ.આર. એન્ટરપ્રાઇઝિસ, [૨૦૧૩] ૩૫૦ આઈ.ટી.આર. ૪૮૯ (એસ.સી.) ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયને જોતા સદર મુદ્દો હવે રેસ ઇન્ટેગ્રા નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે એ.આર. એન્ટરપ્રાઇઝિસ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં, માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે ઠરાવ્યું છે કે કારણ કે સ્ત્રોત પર કાપવામાં આવનાર ટેક્સની ગણતરી સંબંધિત નાણાકીય વર્ષ માટે અસસીની અંદાજિત આવક પર કરવામાં આવે છે, તેથી આવી કપાત સંબંધિત આકારણી વર્ષ માટેની કુલ આવકની જાહેરાતમાં પરિણમી શકે નહીં અને તેથી, માત્ર સ્ત્રોત પર ટેક્સની કપાત એ આવકની જાહેરાત સમાન નથી, કે તે આવક જાહેર કરવાનો ઈશિદો સૂચવતી નથી, ખાસ કરીને જ્યારે સંબંધિત આકારણી વર્ષો માટે ફાઈલ કરવામાં આવેલ રિટર્નમાં તે

જાહેર કરવામાં આવી ન હોય. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે તેથી અસસી દ્વારા પગાર તરીકે મેળવેલી આવકની બિન-જાહેરાતને સદર એક્ટના પ્રકરણ ૧૪-બી હેઠળની કલમ ૧૫૮બી(બી) ના અર્થમાં ૬૦% ના દરે ટેક્સને પાત્ર "અઘોષિત આવક" તરીકે ગણવી જરૂરી હતી.

[૩.૧] વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે હાલના કેસમાં સર્ચ અને સીઝર પછી પણ અસસીએ રિટર્ન ફાઈલ કર્યું ન હતું અને ત્યારબાદ બ્લોક આકારણીની કાર્યવાહી શરૂ થયા પછી જ રિટર્ન ફાઈલ કર્યું હતું અને સદર આવકને "અઘોષિત આવક" તરીકે જાહેર કરી હતી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે તેથી એ.આર. એન્ટરપ્રાઈઝિસ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયને ધ્યાનમાં લેતા પણ, અસસી દ્વારા પગાર તરીકે મેળવેલ આવકની બિન-જાહેરાતને અઘોષિત આવક તરીકે ગણવી જરૂરી છે.

[૩.૨] હવે, જ્યાં સુધી વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા રૂ. ૧,૮૮,૮૮૪/- ના બિનહિસાબી રોકાણના ઉમેરાને ઘટાડીને રૂ. ૩૫,૦૦૦/- કરવાના પસાર કરેલ હુકમનો સંબંધ છે, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સદર કોઈ પણ પુરાવા વિના છે અને વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા બિનહિસાબી રોકાણના ઉમેરાને રૂ. ૧,૮૮,૮૮૪/- થી ઘટાડીને રૂ. ૩૫,૦૦૦/- કરવા માટે કોઈ કારણો આપવામાં આવ્યા નથી. તેથી, હાલની અપીલ મંજૂર કરવા અને પ્રશ્નોના જવાબ રેવન્યુની તરફેણમાં આપવા વિનંતી કરવામાં આવે છે.

[૪.૦] બજવાણી થઈ હોવા છતાં, અસસી તરફે કોઈ હાજર રહેતું નથી.

[૫.૦] હાલની ટેક્સ અપીલ વર્ષ ૨૦૦૦ ની છે અને તેથી, આ અદાલત હાલની ટેક્સ અપીલની સુનાવણી એક્સ પાર્ટી ચલાવી રહી છે.

[૫.૧] શરૂઆતમાં એ નોંધવું જરૂરી છે કે સર્ચ અને સીઝર પછી એવું જાણવા મળ્યું હતું કે અસસીએ પગાર તરીકે તેને મળેલી આવક જાહેર કરી ન હતી અને ત્યારબાદ અસસી દ્વારા પગાર તરીકે મેળવેલ સદર આવકની બિન-જાહેરાતને "અઘોષિત આવક" તરીકે ગણીને બ્લોક આકારણીની કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હતી. આકારણી અધિકારી તેમજ વિદ્વાન સી.આઈ.ટી.(એ) બંનેએ અસસીની વિરુદ્ધ ચુકાદો આપ્યો હતો. જોકે, અપીલ પર, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે એવું ઠરાવ્યું હતું કે ઉપરોક્ત આવક પર ટી.ડી.એસ. કાપવામાં આવ્યો હોવાથી, એમ કહી શકાય નહીં કે પગારની આવકની બિન-જાહેરાત હતી. તેથી, આ અદાલત સમક્ષ વિચારણા માટે રજૂ થયેલો ટૂંકો પ્રશ્ન એ છે કે શું આવકનું રિટર્ન ફાઈલ ન કરીને આવકની બિન-જાહેરાત, જેના પર ટી.ડી.એસ. કાપવામાં આવ્યો છે, તેને સદર એક્ટના પ્રકરણ ૧૪-બી હેઠળની કલમ ૧૫૮બી(બી) ના અર્થમાં "અઘોષિત આવક" તરીકે ગણી શકાય કે નહીં અને જેના માટે બ્લોક આકારણીની કાર્યવાહી પરવાનગી પાત્ર છે કે નહીં?

[૫.૨] હવે, એ.આર. એન્ટરપ્રાઇઝિસ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયને જોતા ઉપરોક્ત મુદ્દો હવે રેસ ઇન્ટેગ્રા નથી. માનનીય

સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષના કેસમાં, માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે એડવાન્સ ટેક્સની ચુકવણી અને સ્ત્રોત પર કાપવામાં આવેલ ટેક્સ પર વિચાર કર્યો હતો. એડવાન્સ ટેક્સ સાથે કામ કરતી વખતે, માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે પેરા ૩૭ થી ૪૦ માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે અને ઠરાવ્યું છે:

"૩૭. તેથી, અમારો એવો અભિપ્રાય છે કે કારણ કે અસસી દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર એડવાન્સ ટેક્સ એ સંબંધિત નાણાકીય વર્ષ માટે તેની "ચાલુ આવક" નો અંદાજ છે, તે વાસ્તવિક કુલ આવક નથી, જે આવકના રિટર્નમાં જાહેર કરવાની હોય છે. ફરીથી કહેવા માટે, મહત્વનો તફાવત એ છે કે "ચાલુ આવક" એ અંદાજ અથવા આશરે ગણતરી છે, જે કદાચ સચોટ અથવા અંતિમ ન પણ હોય; જ્યારે "કુલ આવક" એ રેવન્યુ દ્વારા આકારણી કરી શકાય તેવા માન્ય રિટર્નમાં જાહેર કરાયેલ ચોક્કસ આવક છે. હકીકત એ છે કે "ચાલુ આવક" એ એક અંદાજ છે તેનો અર્થ એ છે કે તે અંતિમ નથી અને તે ઉમેરાઓ અથવા ઘટાડાના રૂપમાં વધુ સમાયોજનને આધીન છે, અને તેના પછી માન્ય રિટર્નમાં અંતિમ અને કુલ આવકની જાહેરાત હોવી જોઈએ. પ્રકરણ ૧૪-બી ના હેતુઓ માટે અધોષિત આવકને કુલ આવકના "અંદાજ" તરીકે અર્થઘટન કરવું એ કાયદાનું ખોટું અર્થઘટન હશે, જેની આકારણી કરી શકાય છે અને ટેક્સ વસૂલવા પાત્ર છે. તેથી, અમે એ સ્વીકારવા અસમર્થ છીએ કે "ચાલુ આવક" પર આધારિત એડવાન્સ ટેક્સની ચુકવણીમાં સદર એક્ટની કલમ

૨(૪૫) માં વ્યાખ્યાયિત કર્યા મુજબની "કુલ આવક" ની જાહેરાત સામેલ છે, જે આવકના રિટર્નમાં જણાવવી આવશ્યક છે. સદર પ્રકરણ ૧૪-બી ની યોજનામાં ખાસ કરીને પુરાવા રૂપે છે.

૩૮. સદર એક્ટની કલમ ૧૫૮બીબી(૩) જણાવે છે -

"(૩) આકારણી અધિકારીના સંતોષ મુજબ એ સાબિત કરવાનો બોજો કે કોઈપણ અધોષિત આવક સર્ચ અથવા માંગણીના પ્રારંભ પહેલાં અસસી દ્વારા ફાઈલ કરવામાં આવેલ આવકના કોઈપણ રિટર્નમાં પહેલેથી જ જાહેર કરવામાં આવી હતી, તે અસસી પર રહેશે."

૩૯. આમ, પ્રકરણ ૧૪-બી હેઠળ અધોષિત આવકની ગણતરીના હેતુઓ માટે, અસસી આકારણી અધિકારીના અધોષિત આવકના તારણને એ બતાવીને રદિયો આપી શકે છે કે આવી આવક સર્ચ અથવા માંગણીના પ્રારંભ પહેલાં તેના દ્વારા ફાઈલ કરવામાં આવેલ આવકના રિટર્નમાં જાહેર કરવામાં આવી હતી. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, જ્યારે કલમ ૧૫૮બીબી(૩) ને કલમ ૧૫૮બી(બી) સાથે વાંચવામાં આવે છે, જે અધોષિત આવકને વ્યાખ્યાયિત કરે છે, ત્યારે આપણે એ નિષ્કર્ષ પર પહોંચીએ છીએ કે આવકને જાહેર કરેલી આવક ગણવા માટે, તે સર્ચ અથવા માંગણી પહેલાં અસસી દ્વારા ફાઈલ કરવામાં આવેલ રિટર્નમાં જાહેર કરવામાં આવેલી હોવી જોઈએ. અમારા અભિપ્રાય મુજબ, સદર

એક્ટની કલમ ૧૩૯ હેઠળની નિયત તારીખ સુધીમાં આવકનું રિટર્ન ફાઈલ કરવામાં નિષ્ફળતા પર, એડવાન્સ ટેક્સની ચુકવણી એ અસસીનો તેની આવક જાહેર કરવાનો ઈરાદો સૂચવી શકે નહીં.

૪૦. જો આપણે એવું ઠરાવીએ કે એડવાન્સ ટેક્સની ચુકવણી અસસીનો તેની આવક જાહેર કરવાનો ઈરાદો દર્શાવે છે, તો તે એવી પરિસ્થિતિમાં પરિણમી શકે છે જ્યાં સદર એક્ટની જોગવાઈઓ હેઠળ આવકની જાહેરાત માટે રિટર્ન ફાઈલ કરવાની ફરજિયાત જવાબદારી જરૂરી રહેશે નહીં. અસસી માટે એ દલીલ કરવાનું ખુલ્લું રહેશે કે એડવાન્સ ટેક્સની ચુકવણી એ આવકની જાહેરાત સમાન છે. આવી દરખાસ્ત રિટર્ન ફાઈલ કરવાના હેતુથી વિપરીત હશે, જે આખરે સંબંધિત આકારણી વર્ષ માટે કુલ આવકની આકારણી તરફ દોરી જાય છે. રિટર્નમાં કોઈપણ વિસંગતતા ગંભીર પરિણામો લાવે છે, જે કદાચ એડવાન્સ ટેક્સની ચુકવણીના હેતુ માટે આવકના અંદાજ પર લાગુ ન પાડા હોય. આથી, એ દલીલ સ્વીકારવી મુશ્કેલ હશે કે એડવાન્સ ટેક્સની ચુકવણી એ આવકની જાહેરાત સમાન છે અથવા તે અસસીનો આવક જાહેર કરવાનો ઈરાદો સૂચવે છે."

સ્ત્રોત પર કાપવામાં આવેલ ટેક્સ આવકની જાહેરાત સમાન છે કે કેમ તે મુદ્દા સાથે કામ કરતી વખતે પેરા ૪૨ થી ૪૪ માં, માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે અને ઠરાવ્યું છે:

"૪૨. છેલ્લે, કારણ કે સી.એ. નંબર ૨૫૮૦/૨૦૧૦ થોડા અલગ મુદ્દાનો ઉલ્લેખ કરે છે, અમે તેના સંબંધમાં અમારા અવલોકનો નોંધવા યોગ્ય માનીએ છીએ. આ અપીલમાં, મુદ્દો એ છે કે શું સ્ત્રોત પર કાપવામાં આવેલ ટેક્સ (અને એડવાન્સ ટેક્સની ચુકવણી નહીં) આવકની જાહેરાત સમાન છે.

૪૩. સદર એક્ટની કલમ ૧૮૦ જણાવે છે –

"૧૮૦ (૧) કોઈપણ આવકના સંબંધમાં નિયમિત આકારણી પછીના આકારણી વર્ષમાં થવાની હોવા છતાં, આવી આવક પરનો ટેક્સ સદર પ્રકરણની જોગવાઈઓ અનુસાર, જે તે કિસ્સામાં હોય તે મુજબ, સ્ત્રોત પર કપાત અથવા સંગ્રહ દ્વારા અથવા એડવાન્સ પેમેન્ટ દ્વારા અથવા કલમ ૧૮૨ ની પેટા-કલમ (૧એ) હેઠળની ચુકવણી દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર રહેશે.

(૨) સદર કલમમાં કશું પણ કલમ ૪ ની પેટા-કલમ (૧) ની જોગવાઈઓ હેઠળ આવી આવક પર ટેક્સના ચાર્જને પૂર્વગ્રહ રાખશે નહીં."

૪૪. કારણ કે સ્ત્રોત પર કાપવામાં આવનાર ટેક્સ પણ સંબંધિત નાણાકીય વર્ષ માટે અસસીની અંદાજિત આવક પર ગણવામાં આવે છે, આવી કપાત સંબંધિત આકારણી વર્ષ માટે કુલ આવકની જાહેરાતમાં પરિણમી શકે નહીં. કુલ આવકની નાણાકીય મર્યાદાને આધીન, દરેક વ્યક્તિ સ્ત્રોત પર ટેક્સ કાપવામાં આવ્યા પછી પણ તેની આવકનું રિટર્ન

ફાઈલ કરવા માટે બંધાયેલ છે. આથી, અગાઉના ફક્રાઓમાં જણાવેલા કારણોસર, અમારો એવો અભિપ્રાય છે કે માત્ર સ્ત્રોત પર ટેક્સની કપાત પણ આવકની જાહેરાત સમાન નથી, કે તે આવક જાહેર કરવાનો ઇરાદો સૂચવતી નથી, ખાસ કરીને જ્યારે સદર આવક સંબંધિત આકારણી વર્ષ માટે ફાઈલ કરવામાં આવેલ રિટર્નમાં જાહેર કરવામાં આવી ન હોય."

ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં લેતા, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે એ નિર્દેશ આપવામાં ગંભીર ભૂલ કરી છે કે અસસી દ્વારા મેળવવામાં આવેલ પગારની આવકને અધોષિત આવક તરીકે પગારની આવક પર ૬૦% ના દરે ટેક્સ વસૂલવા માટે અધોષિત આવક તરીકે ગણી શકાય નહીં.

[પ.૩] એ.આર. એન્ટરપ્રાઇઝિસ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં, માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે અસસીના આવક જાહેર કરવાના ઇરાદાના સંબંધમાં અન્ય એક પાસા પર પણ વિચાર કર્યો છે. ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે એવું અવલોકન કર્યું છે અને ઠરાવ્યું છે કે રિટર્ન ત્યારે જ ફાઈલ કરવામાં આવ્યું હતું જ્યારે આકારણી અધિકારી દ્વારા બ્લોક આકારણીની કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હતી અને સદર રિટર્નમાં આવક જાહેર કરવામાં આવી હતી. તે સૂચવે છે કે આવક જાહેર કરવાનો કોઈ ઇરાદો ન હતો. હાલના કેસમાં અસસીએ આકારણી અધિકારી દ્વારા બ્લોક આકારણીની કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવ્યા પછી જ પગાર તરીકે તેને મળેલી આવક જાહેર કરતું આવકનું રિટર્ન ફાઈલ કર્યું હતું. આ સંજોગોમાં પણ, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે અસસી દ્વારા મેળવવામાં આવેલ પગારની

આવકને "અઘોષિત આવક" તરીકે ન ગણીને ભૌતિક ભૂલ કરી છે. આ સંજોગોમાં, પ્રશ્ન (એ) અને (બી) નો જવાબ રેવન્યુની તરફેણમાં અને અસસીની વિરુદ્ધમાં આપવામાં આવે છે.

[પ.૪] હવે, જ્યાં સુધી પ્રશ્ન નંબર (સી) નો સંબંધ છે, વાદગ્રસ્ત હુકમ દ્વારા વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે આકારણી અધિકારી દ્વારા રૂ. ૧,૮૮,૮૮૪/- ના બિનહિસાબી રોકાણના કારણે કરવામાં આવેલ ઉમેરાને ઘટાડીને રૂ. ૩૫,૦૦૦/- કર્યો છે. એ નોંધવું જરૂરી છે કે સર્ય વખતે રૂ. ૧,૮૮,૮૮૪/- નું બિનહિસાબી રોકાણ મળી આવ્યું હતું અને સર્ય પછી પણ અસસીએ આવકનું રિટર્ન ફાઈલ કર્યું ન હતું અને બ્લોક આકારણીની કાર્યવાહી શરૂ થયા પછી રિટર્ન ફાઈલ કરતી વખતે તેને જાહેર કર્યું હતું. એ.આર. એન્ટરપ્રાઇઝિસ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયને ધ્યાનમાં લેતા, જ્યારે અસસી દ્વારા બ્લોક આકારણીની કાર્યવાહી શરૂ થયા પછી રિટર્ન ફાઈલ કરવામાં આવ્યું હતું, ત્યારે ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે અવલોકન કર્યું છે તે મુજબ, અસસીનો ઈરાદો એવો હોવાનું માની લેવું જોઈએ કે તેણે આવક જાહેર કરવાની ન હતી અને તેથી, તેને સદર એક્ટના પ્રકરણ ૧૪-બી હેઠળની કલમ ૧૫૮બી(બી) ના અર્થમાં અઘોષિત આવક તરીકે ગણાવી જરૂરી છે. વળી, રૂ. ૧,૮૮,૮૮૪/- ના બિનહિસાબી રોકાણના ઉમેરાને ઘટાડીને રૂ. ૩૫,૦૦૦/- કરવા માટે રેકૉર્ડ પર કોઈ ચોક્કસ કારણો અને/અથવા પુરાવા નથી. આ સંજોગોમાં, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે રૂ. ૧,૮૮,૮૮૪/- ના બિનહિસાબી રોકાણના

ઉમેરાને ઘટાડીને રૂ. ૩૫,૦૦૦/- કરવામાં ભૌતિક ભૂલ કરી છે. આ સંજોગોમાં, પ્રશ્ન નંબર (સી) નો જવાબ પણ રેવન્યુની તરફેણમાં અને અસસીની વિરુદ્ધમાં આપવામાં આવે છે.

[૬.૦] ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં લેતા અને ઉપર જણાવેલ કારણોસર, હાલની ટેક્સ અપીલ સફળ થાય છે. પ્રશ્ન નંબર (એ), (બી) અને (સી) રેવન્યુની તરફેણમાં અને અસસીની વિરુદ્ધ ઠરાવવામાં આવે છે. પરિણામે, ઈન્કમ ટેક્સ એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ, અમદાવાદ દ્વારા આઈ.ટી.એ. નંબર ૧/૨૦૦૦ માં પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૦૪/૦૭/૨૦૦૦ ના વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને એવોર્ડને આથી રદ કરવામાં આવે છે અને સી.આઈ.ટી.(એ) દ્વારા પુષ્ટિ આપવામાં આવેલ આકારણી અધિકારી દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ હુકમ આથી પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ નહીં.

સહી/-

(એમ. આર. શાહ, ન્યાયમૂર્તિ)

સહી/-

(કે. જે. ઠાકર, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.